

PM 2007:130 RII (Dnr 303-1594/2007)

Lägesrapport av Stockholm - snygg och trygg stad

Projekt Stockholm Ren och Vacker under perioden 2007-2009

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Rapporten läggs till handlingarna.

Föredragande borgarrådet Mikael Söderlund anför följande.

Ärendet

Kommunfullmäktige har i samband med beslut om budget 2007 för Stockholms stad och inriktning för 2008 och 2009 den 8 december 2006 gett trafikkontoret samordningsuppdraget att göra Stockholm till en snygg och trygg stad. Den 1 januari 2007 överfördes därför renhållningsverksamheten till trafik- och renhållningsnämnden i samband med att renhållningsnämnden avvecklades. Dessutom överfördes ansvaret för gatuskötsel och markupplåtelse från stadsdelsnämnderna till trafik- och renhållningsnämnden. Nämnden fick ett ökat anslag jämfört med 2006 och i budgeten inarbetades också kostnader med 18 mnkr för ökade ambitioner när det gäller att hålla Stockholm rent och tryggt.

I budgeten finns ett antal tydliga mål för arbetet med att göra Stockholm till en snygg stad. Målen omfattar såväl renhållning som klottersanering och formulerar bland annat uppdragen om tömning av offentliga papperskorgar inom 24 timmar efter anmälan, införandet av en städgaranti, samt att klotter på stadens byggnader ska saneras inom 24 timmar efter anmälan, med prioritering av skolor och förskolor.

Mina synpunkter

Det är glädjande att arbetet med att göra Stockholm till en ren och vacker stad i enlighet med den målsättning som sattes upp i stadens budget för 2007 och inriktning för 2008 och 2009 fortskrider och börjar ge resultat. Viktiga steg har tagits, inte minst för att lägga en ändamålsenlig organisatorisk grund inför det fortsatta arbetet. Samtidigt är det uppenbart för var och en som rör sig ute i staden att det fortfarande finns mycket kvar att göra.

I trafikkontorets tjänsteutlåtande redogörs för de åtgärder som vidtagits under de fyra första månaderna efter det att budgeten antogs. En rad viktiga beslut har fattats; bland annat så har resurser tillförts verksamheten, kommunfullmäktige har fattat beslut om nolltolerans mot klotter och illegal affischering, en städgaranti har införts, antalet papperskorgar har utökats och kontakter med viktiga samarbetspartners har upprättats.

I rapporten redogörs även för en rad planerade åtgärder. Ett antal av dessa har genomförts under senvåren och sommaren, bland annat den "skräpplockardag" som engagerade tusentals elever vid våra skolor och en omfattande annonskampanj med syftet att påverka stockholmarnas attityd till nedskräpning. Andra insatser står i begrepp att verkställas, medan ytterligare några ligger längre fram i planeringen.

Arbetet med att göra Stockholm till en ren och vacker stad är en omfattande uppgift som spänner över en rad verksamhetsområden och involverar en mängd aktörer. Det bidrar till att resultaten av olika åtgärder ibland låter vänta på sig. Situationen kompliceras av att problematiken förbunden med klotter och nedskräpning varierar påtagligt under året, något som gör det svårt att snabbt uppskatta och utvärdera utfallet av olika satsningar och behovet av ytterligare åtgärder.

Som förväntat har nedskräpningen och klottret tilltagit under våren och sommaren då fler människor rört sig utomhus. Det återstår att se hur väl detta balanserats av stadens ökade satsningar. Jag utesluter inte att det kan komma att krävas ytterligare åtgärder för att säkerställa att kommunfullmäktiges målsättningar uppfylls. Samtidigt kan jag konstatera att många viktiga steg tagits på kort tid, något som lovar gott inför det fortsatta arbetet.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Rapporten läggs till handlingarna.

Stockholm den 22 augusti 2007

MIKAEL SÖDERLUND

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Carin Jämtin* (s) enligt följande.

Vi kan konstatera att många av de initiativ som togs av den förra majoriteten på ett eller annat sätt har anammats av den moderatledda borgerliga majoriteten. Vi kan också konstatera att de svårigheter och möjligheter som konstateras är desamma. Vi ser dock med oro på det minskade utrymme som kommer att finnas i stadens verksamheter, inte minst lokalt, vilket vi tror kommer att leda till minskat utrymme för det viktiga lokala arbete som krävs för att komma tillrätta med otrygghet, skadegörelse och nedskräpning.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Yvonne Ruwaida* (mp) enligt följande.

En stor del av de åtgärder som föreslås är av kosmetisk karaktär. Visst är det trevligt med en snygg stad, men arbetet med trafiksäkerhet och minskad miljö- och hälsopåverkan från trafiken bör vara mer prioriterat.

Staden bör även göra satsningar på åtgärder som påverkar själva konsumtionen av varorna som i allt snabbare takt blir skräp. Här behövs förebyggande insatser och diskussioner med producenter om hur materialintensiteten och förpackningsmängderna kan minskas. Även insatser i syfte att ge ungdomar stöd till en mer medveten livsstil och ett hållbart samhälle genom att visa på sambanden mellan den egna livsstilen, samhället och miljön bör prioriteras.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av *Carin Jämtin, Tomas Rudin, Teres Lindberg* och *Mirja Räihä Järvinen* (alla s) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (s) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Stefan Nilsson* (mp) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (mp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Kommunfullmäktige har i samband med beslut om budget 2007 för Stockholms stad och inriktning för 2008 och 2009 den 8 december 2006 gett trafikkontoret samordningsuppdraget att göra Stockholm till en snygg och trygg stad. Den 1 januari 2007 överfördes därför renhållningsverksamheten till trafik- och renhållningsnämnden i samband med att renhållningsnämnden avvecklades. Dessutom överfördes ansvaret för gatuskötsel och markupplåtelse från stadsdelsnämnderna till trafik- och renhållningsnämnden. Nämnden fick ett ökat anslag jämfört med 2006 och i budgeten inarbetades också kostnader med 18 mnkr för ökade ambitioner när det gäller att hålla Stockholm rent och tryggt.

I budgeten finns ett antal tydliga mål för arbetet med att göra Stockholm till en snygg och trygg stad. Målen omfattar såväl renhållning som klottersanering och formulerar bland annat uppdragen om tömning av offentliga papperskorgar inom 24 timmar efter anmälan, införandet av en städgaranti, samt att klotter på stadens byggnader ska saneras inom 24 timmar efter anmälan, med prioritering av skolor och förskolor.

Trafik- och renhållningsnämnden

Trafik- och renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 3 april 2007 att godkänna lägesrapporten samt att överlämna densamma till kommunstyrelsen.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Trafikkontoret kommer under årets första månader fokusera på att forma en effektiv organisation som kan realisera den ansvarsöverföring, samt uppnå de mål och genomföra de uppdrag som formuleras i budget. Rutiner för att korta tiden från anmälan till driftcentralen, till insats från ansvarig entreprenör byggs upp och det kampanjarbete som genomförts inom ramen för stadsledningskontorets projekt Stockholm – Ren och Vacker övertas och utvecklas. En kommunikationsstrategi för satsningen på Stockholm Ren och Vacker arbetas fram under 2007, med syfte att skapa delaktighet, attitydförändring och ansvarstagande hos medborgarna gällande renhållningsfrågor. En särskild projektbudget för kampanjen Stockholm Ren och vacker avsätts inom ramen för trafikkontorets budgetanslag.

I samband med vårstädningen kommer samtliga grundskolor i Stockholms stad inbjudas att delta i skräpplockardagar under vecka 17. Under vecka 17 och 18 kommer också en större attitydriktad kampanj mot nedskräpning genomföras i form av affischer i gaturummet, på och i bussar, tunnelbanan, samt tidningsannonser.

Inför sommaren 2007 identifieras i samarbete med Stockholm Business Region ett projektområde i innerstaden och minst två i ytterstaden som under juni, juli, augusti kan utgöra försöksområde och referensobjekt för olika renhållningsinsatser, samt klottersanering. Insatserna sker i samverkan med andra myndigheter, bolag, förvaltningar och organisationer inom stad och region, samt med privata näringsidkare. Under projektperioden ska trafikkontoret också genomföra ett storskaligt arbete med spolning av gator i innerstaden och förse lämpliga ytor med anti-stickerfärg och impregnering mot klotter. Särskilda insatser för att minska förekomsten av slängda cigarettfimpar och tuggummin ska också prövas. För att säkra renhållningen på längre sikt ska också behovet av förebyggande åtgärder prövas.

Trafikkontoret kommer under 2007 att öka resurserna till klottersanering och inom ramen för samverkansgruppen mot klotter ska såväl privata som offentliga aktörer inbjudas att kontraktera sig gentemot stadens klotterpolicy. Ett arbete ska startas för att stadens skolor ska tillämpa det framtagna utbildningspaketet. Möjligheterna för en internationell klotterkonferens ska prövas och ett förslag till samordnad upphandling av klottersanering för stadens byggnader ska arbetas fram snarast. Upphandlingen bör också möjliggöra principöverenskommelser med externa fastighetsägare och andra organisationer.

Under 2007 ska också en kartläggning av stadens klotter genomföras i särskilt utsatta stadsdelar. I dessa stadsdelar ska saneringsinsatserna förstärkas.

Trafikkontoret ska också knyta kontakt med organisationer vars medlemmar kan avsätta tid och engagemang för klotterspaning.

Det är också av stor vikt att det avtal som finns mellan staden och förpacknings- och tidningsinsamlingen, om att bygga ut systemet med återvinningsstationer, fullföljs. Trafikkontoret kommer därför skyndsamt anvisa platser för en sådan utbyggnad, förutsatt att entreprenören avsevärt förbättrar städningen kring återvinningsstationerna.

Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade den 23 november 2005 starta projekt Stockholm - Ren och Vacker. Projektet som pågick under 2006 inriktade sig huvudsakligen på att genom kampanjarbete påverka stockholmarnas attityd till nedskräpning. För projektet tillsattes en styrgrupp med stadsdirektören som ordförande. I budgeten för 2006 tillfördes också stadsdelsnämnderna en utökad ram med 47 mnkr för att stärka renhållningsarbetet och arbetet med klottersanering. Projekt Stockholm – Ren och Vacker avslutades den 31 december 2006. Vid ett tidigare sammanträde den 15 februari 2006 föreslog styrgruppen att en del av projektets medel som budgeterats för information får överföras till år 2007.

Kommunfullmäktige har i samband med beslut om budget 2007 för Stockholms stad och inriktning för 2008 och 2009 den 8 december 2006 gett trafikkontoret samordningsuppdraget att göra Stockholm till en ren och vacker stad. Den 1 januari 2007 överfördes därför renhållningsverksamheten till trafik- och renhållningsnämnden i samband med att renhållningsnämnden avvecklades. Dessutom överfördes ansvaret för gatuskötsel och markupplåtelse från stadsdelsnämnderna till trafik- och renhållningsnämnden. Trafik- och renhållningsnämnden fick ett ökat budgetanslag jämfört med 2006. I budgeten inarbetades också kostnader med 18 mnkr för ökade ambitioner när det gäller att hålla Stockholm rent och tryggt. Trafikkontoret har med stöd i budgeten mycket tydliga uppdrag vad gäller stärkt renhållning, renare och vackrare stadsmiljö, samt förbättrad klottersanering. I uppdragen ligger också ökad samverkan med såväl förvaltningar och bolag inom Stockholms stad som med offentliga och privata aktörer utanför Stockholms stad.

Renare stadsmiljö, stärkt renhållning

Under 2007 kommer trafikkontoret att se över utformningen av gatumiljön utifrån ett drift- och underhållsperspektiv. Detta innefattar bestämmelser gällande dag- och nattservice på innerstadens gator som behandlas i trafik- och renhållningsnämnden den 3 april 2007. I samverkan med entreprenören ska trafikkontoret också kontinuerligt kartlägga behovet av renhållning i hela staden för att tillse att insatser vad gäller drift och underhåll i större utsträckning styrs efter behov.

Inför sommaren 2007 identifieras i samarbete med Stockholm Business Region ett projektområde i innerstaden och minst två i ytterstaden som under juni, juli, augusti kan utgöra försöksområde och referensobjekt för olika renhållningsinsatser, samt klottersanering. Insatserna sker i samverkan med andra myndigheter, bolag, förvaltningar och organisationer inom stad och region, samt med privata näringsidkare. Ett projektområde ska upplevas städad och rent varje dag och budgetuppdragen om tömning av papperskorgar inom 24 timmar efter anmälan ska genomföras. Särskilda insatser för att minska förekomsten av slängda cigarettfimpar och tuggummin ska prövas. Under projektperioden ska trafikkontoret också genomföra ett storskaligt arbete med spolning av gator i framför allt innerstaden. För att säkra renhållningen på längre sikt ska också behovet av förebyggande åtgärder prövas, exempelvis behovet av fler papperskorgar, dess utformning och placering, överenskommelser med butiksägare om renhållning vid butiksentréer, utformning av stadsmiljön som underlättar renhållning.

Trafikkontoret ska också bygga upp rutiner som möjliggör den 24-timmarsgaranti som fastslås i stadens budget för 2007. Tiden från anmälan till driftcentralen till insats från ansvarig entreprenör måste kortas. Måluppfyllelsen ställer också krav på återrapporteringsplikt från entreprenören, samt att hänsyn i samband med upphandling tas till 24-timmarsgarantin. För att möjliggöra genomförande av en 24-timmarsgaranti vill trafikkontoret prioritera viktiga gångstråk, kommersiella platser som centrumanläggningar, huvudcykelstråk, samt platser viktiga för turist- och besöksnäringen.

Inom ramen för trafikkontorets avdelning Stadsmiljö pågår arbetet med att skapa en effektiv organisation som kan realisera den ansvarsöverföring från stadsdelsnämnderna, samt

uppnå de mål och genomföra uppdrag som formuleras i budget. Våren 2007 kommer trafikkontoret att tidigarelägga vårstädning och sopning av cykelbanor i anslutning till trafikleder.

I samverkan med entreprenören och länsarbetsnämnden ska trafikkontoret ta fram en modell för att anställa arbetssökanden i syfte att stärka och synliggöra stadens renhållningsinsatser. Trafikkontoret ska också söka överenskommelser med privata näringsidkare för att möjliggöra dessa arbetsmarknadsinsatser.

För att möjliggöra snabba renhållningsinsatser vid anmälan om nedskräpning till driftcentralen ska trafikkontoret, i samråd med driftentreprenören, skapa en resursenhet som står i direktkontakt med driftcentralen.

Trafikkontoret kommer också under våren att se över utbudet av papperskorgar, samt återkomma till nämnden med förslag om utökning av antalet papperskorgar i staden. Med erfarenhet från bland annat Solna stad ska möjligheterna till reklamfinansiering prövas.

Det är också av stor vikt att det avtal som finns mellan staden och förpacknings- och tidningsinsamlingen, om att bygga ut systemet med återvinningsstationer, fullföljs. Trafikkontoret kommer därför skyndsamt anvisa platser för en sådan utbyggnad, förutsatt att entreprenören avsevärt förbättrar städningen kring återvinningsstationerna.

Klotter och annan skadegörelse

Samverkansgruppen mot klotter bildades 2005 och består av ett fyrtiotal representanter för olika offentliga och privata huvudmän i Stockholms stad och län. Samverkansgruppen har bland annat lagt grunden till den klotterpolicy som behandlas i kommunfullmäktige under våren, ett utbildningspaket för skolorna, samt ett underlag för en kommungemensam upphandling av klottersanering har arbetats fram. Arbetet inom samverkansgruppen ska fortgå och dess funktion och betydelse kommer att stärkas under kommande år. Trafikdirektören tar ordförandeskapet i gruppen och möjliggör därmed mer konkreta samverkansprojekt och långsiktiga samarbeten med aktörerna inom gruppen.

Trafikkontoret kommer under 2007 att öka resurserna till klottersanering och inom ramen för samverkansgruppen ska såväl privata som offentliga aktörer inbjudas att kontraktera sig gentemot stadens klotterpolicy. Ett arbete ska startas för att stadens skolor ska tillämpa det framtagna utbildningspaketet. Möjligheterna för en internationell klotterkonferens ska prövas och ett förslag till en central upphandling av klottersanering ska arbetas fram snarast. Särskilda överenskommelser ska göras med privata fastighetsägare, bostadsrättsföreningar, ägare till stadens el- tekniskåp, samt med vägverket och banverket.

Trafikkontorets driftscentral ska ges resurser att stärka sin funktion som anmälningscentral för klotter i hela staden och tiden mellan anmälan till insats från ansvarig entreprenör ska kortas. Avtal med enskilda fastighetsägare om direktlinje mellan driftcentralen och ansvarig entreprenör ska prövas, liksom rutiner som underlättar bevisning inför rättsprocesser och hantering av skadeståndsanspråk.

Trafikkontoret har också påbörjat arbetet med att knyta kontakt med organisationer vars medlemmar kan avsätta tid och engagemang för klotterspaning. Dessa medborgare ska genomgå en grundläggande utbildning i ämnet klotter och skadegörelse, samt ges tydliga instruktioner och rutiner för anmälningsförfarande och bevisinsamling.

Under 2007 ska också en kartläggning av stadens klotter genomföras i särskilt utsatta stadsdelar. I dessa stadsdelar ska saneringsinsatserna förstärkas med sikte på sanering inom 24 timmar. Ett samarbete med SL, polis och socialtjänst inleds inom kort i syfte att samordna databaser, motverka klotter, samt minska antalet frekventa gärningsmän. Kartläggningen bör under kommande år utökas att omfatta hela staden och genomföras årligen.

Trafikkontoret kommer också under 2007 att genomföra försök där lämpliga ytor förses med anti-stickerfärg och impregneras med klotteravvisande färg. Försöken ska utvärderas för att kunna utökas under kommande år.

För att en 24-timmarsgaranti ska kunna förverkligas när det gäller klottersanering krävs nära samverkan med stadens förvaltningar och bolag, samt med privata fastighetsägare. Det arbetet sker främst inom ramen för "samverkansgruppen mot klotter", men också i överenskommelser med andra aktörer med egendom som är drabbat av klotter. Trafikkontoret vill understryka att varje fastighetsägare och bolag är ansvariga för saneringen av sin egendom. Samtliga bolag och förvaltningar i Stockholms stad styrs därmed också av de uppdrag och direktiv som finns i budgeten för 2007. Trafikkontoret kommer under 2007 inbjudas såväl privata som offentliga aktörer i syfte att samarbeta för en klotterfri stad.

När det gäller arbetet med effektivare klottersanering, samt uppdraget om 24timmars-

regeln, bör också påpekas att sanering i alltför låga temperaturer ej bör utföras. Risken för frysning försvårar eller omöjliggör sanering och exempelvis husfasader riskerar att spricka.

I syfte att minska den illegala affiseringen byts 100 så kallade trekantspelare i innerstaden ut mot 100 nya föremål med friaffiseringsmöjligheter. Arbetet påbörjas sommaren 2007. I samband med detta öppnas en webbsida, med information riktad till kultur- och evenemangsarrangörer om regler och bestämmelser kring marknadsföring i det offentliga rummet, samt de legala möjligheter till affisivering som staden erbjuder.

Kampanj Stockholm Ren och Vacker

Stadsledningskontorets projekt Stockholm - Ren och Vacker har huvudsakligen varit en kampanjorganisation, där fyra effektmål, relaterade till USK:s brukarundersökningar "Situation och service i stadsdelen", varit vägledande. Projektet som avslutades 31 december 2006 har genomfört ett antal utåtriktade kampanjer som i första hand syftar till att påverka medborgarnas attityder till nedskräpning.

Trafikkontoret kommer att fortsätta kampanjarbetet med inriktning på attitydförändring. Kampanjarbetet ska förstärkas i syfte att påverka medborgarnas beteende vad gäller nedskräpning. Detta sker bland annat genom ökad samverkan med andra aktörer i staden, en tydligare riktning i kommunikationen och bättre koordination mellan kommunikationsarbetet och stadens konkreta renhållningsinsatser. I samband med att en tids- och åtgärdsplan tas fram för beslut i trafik- och renhållningsnämnden under hösten 2007, fastställs också en kommunikationsstrategi för stadens renhållningssatsning 2007-2009. En särskild projektbudget för kampanjen Stockholm Ren och vacker avsätts inom ramen för trafikkontorets budgetanslag. De fyra effektmålen som sattes upp 2006 ligger fast, då endast tre av fyra mål uppnåtts. En uppföljning av effektmålen sker 2008.

I samband med vårstädningen 2007 kommer samtliga grundskolor i Stockholms stad inbjudas att delta i skräpplockardagar under vecka 17. Projektet genomförs i samverkan med stiftelsen Håll Sverige Rent och Stockholm Entreprenad och syftar i första hand till att påverka attityder, väcka kunskap och intresse för ett ren och vacker stad hos barn och skolpersonal. Trafikkontoret har för avsikt att under kommande år utöka projektet så att fler deltar, exempelvis organisationer, föreningsliv och privata näringsidkare.

Under vecka 17 och 18 kommer också en större attitydriktad kampanj mot nedskräpning genomföras i form av affischer i gaturummet, på och i bussar, tunnelbanan, samt tidningsannonser. Kampanjen kommer att repetera och förstärka den kampanj som genomfördes under 2006.

Inom ramen för de projektområden i innerstad och ytterstad som identifieras inför sommaren planeras också event och kampanjer i samverkan med de aktörer som deltar i projekten. Möjligheten att delta i sommarens evenemang ska undersökas.

Den omorganisation som genomförts på Trafikkontoret under våren 2007 syftar bland annat till att främja öppenhet och kommunikation. I den nytillsatta kommunikationsavdelningen kommer kampanjarbetet med Stockholm - Ren och Vacker vara central.

I syfte att samordna, följa upp och bevaka arbetet med att uppnå målet om en ren och vacker stad har en projektsamordnare tillsatts. Projektsamordnaren ansvarar också för kampanjarbetet inom området Stockholm - Ren och Vacker.

Trafikkontorets synpunkter och förslag

Befolkningstillväxten i Stockholms stad är sedan flera år tillbaka positiv och enligt stadens egna beräkningar beräknas invånareantalet 2030 uppgå till 945 000 (Stockholms stads framtidsutredning).

Parallellt med befolkningsökningen märks också förändringar i stockholmarnas attityder till nedskräpning, där yngre har en högre toleransnivå när det gäller synen på nedskräpning och klotter (USK:s uppföljande enkät Stockholm Ren och Vacker). Det ökade utbudet av förpackningar och engångsartiklar ger ytterligare motiv för att långsiktigt förstärka insatser och höja ambitionsnivån när det gäller att hålla Stockholm rent och vackert, liksom synpunkter från såväl näringsliv som boende i Stockholms stad om att nedskräpningen ökar.

I stadens budget för 2007 har resurserna till renhållning och klottersanering förstärks. Genom att samla kompetens och ansvar på trafikkontoret har också förutsättningarna för att göra geografiska prioriteringar av drift och underhållsarbetet, samverka med andra aktörer och samordna olika insatser i stadsmiljön blivit bättre.

Trafikkontoret gör bedömningen att de åtgärder gällande renhållning och klottersanering, som ryms i budgeten för 2007 har stor betydelse för Stockholms fortsatta utveckling. Åtgär-

derna ska ses som grundläggande samhällsservice till stockholmarna, men också som ett led i stadens samlade arbete för att göra Stockholm mer attraktivt för näringsliv, turister och boende.

Vidare ser trafikkontoret ett stort värde i ökad samverkan mellan stadens olika förvaltningar och bolag, samt med privata aktörer. Detta, förenat med tydliga prioriteringar, är en förutsättning för att fullgöra de uppdrag som ligger i budget. Helt avgörande för måluppfyllelsen de kommande åren är också påverkan av attityder och beteenden hos boende, besökare och turister i Stockholms stad. Att samordna insatser i drift och underhåll med kommunikationen är därför nödvändigt.

Trafikkontoret föreslår att trafik- och renhållningsnämnden godkänner denna lägesrapport och överlämnar den till kommunstyrelsen.